

iske Kul- og Stålfællesskab, som et eksempel på en organisation, der ville være omfattet af bestemmelsen.

4.a. Fællesmarkedstraktaten fastsætter i artikel 240, at »denne traktat er indgået for ubegrænset tid«. Det samme gælder, for så vidt angår traktaten om oprettelse af Det europæiske Atomenergifællesskab, jfr. denne traktats artikel 208, hvorimod traktaten om oprettelse af Det europæiske Kul- og Stålfællesskab ifølge denne traktats artikel 97 er indgået for en periode af 50 år fra tidspunktet for dens ikrafttræden.

Ved at tiltræde De europæiske Fællesskaber påtager den danske stat sig herefter principielt en folkeretlig forpligtelse til ikke énsidigt og vilkårligt⁹⁰ at opsiges de nævnte traktater, for Kul- og Stålfællesskabstraktatens vedkommende dog kun indtil udløbet af dennes gyldighedsperiode.

I den offentlige debat har man på baggrund heraf rejst det spørgsmål, om *grundlovens § 20 er anvendelig i forhold til traktater, der efter deres eget indhold udelukker en senere énsidig opsigelse fra dansk side*. Man har i denne forbindelse hævdet, at det i Forfatningskommissionens bemærkninger til den tilsvarende bestemmelse i grundlovsforslagets § 20 forudsættes, at overladelse af beføjelser til en mellemfolkelig myndighed skal kunne tilbagekaldes på folkeretligt gyldig måde.⁹¹

b. Indledningsvis bemærkes, at en sådan indskrænkende fortolkning af grundlovens § 20 principielt ville være uden betydning for, under hvilke betingelser den danske regering statsretligt lovligt og med folkeretlig gyldighed kan lade Danmark *indtræde* i De europæiske Fællesskaber.

Som anført ovenfor i afsnit III, under punkt 2, må det antages, at dette spørgsmål udtømmende reguleres af bestemmelsen i grundlovens § 19, stk. 1. Og efter denne bestemmelse kræves det alene, at den danske regering forinden indhenter folketingets samtykke, som vil kunne vedtages med almindeligt flertal.

Spørgsmålet om anvendeligheden af grundlovens § 20 er alene af betydning for, på hvilken måde *opfyldelsen* af den danske stats forpligtelser i forbindelse med en eventuel indtræden i De europæiske Fællesskaber kan søges sikret.

c. Ordlyden af grundlovens § 20 indeholder

ingen holdepunkter for, at det skulle være en betingelse for anvendeligheden af denne bestemmelse, at den traktat, om hvis opfyldelse der er tale, kun gælder for begrænset tid eller dog ikke for ubegrænset tid.

En sådan betingelse synes heller ikke at kunne indfortolkes i bestemmelsen ud fra sagens natur. Tværtimod er forholdet vel det, at en tilslutning til internationale ordninger af den type, som bestemmelsen tager sigte på, typisk vil være bindende for de deltagende stater over en længere årrække. Det er da også utvivlsomt, at Forfatningskommissionen ikke har forudsat, at grundlovens § 20 kun var anvendelig, hvis den pågældende traktat hjemlede énsidig tilbagekaldelse *til enhver tid*. Det er tværtimod i bemærkningerne til kommissionsforslagets § 20 klart forudsat, at denne bestemmelse skulle kunne finde anvendelse på en eventuel dansk tiltrædelse af Det europæiske Kul- og Stålfællesskab,⁹² og traktaten herom er, som nævnt ovenfor under a, indgået for en periode af 50 år fra tidspunktet for dens ikrafttræden.

Der kan derfor i det højeste rejses spørgsmål om, hvorvidt det er en betingelse for anvendeligheden af grundlovens § 20, at den pågældende traktat giver adgang til – eller dog ikke udelukker – en senere énsidig tilbagekaldelse af de overladte beføjelser, i princippet uanset, hvor langt ud i fremtiden tilbagekaldelsesadgangen indtræder.⁹³

For en umiddelbar betragtning må det forekomme ejendommeligt, om en sådan betingelse skulle kunne indfortolkes i grundlovens § 20. Hvis bestemmelsen er anvendelig i forhold til traktater, der er indgået som uopsigelige for en periode på 50, 75, 100 år osv., er det vanskeligt at begrunde, at det forhold, at traktaten er indgået »for ubegrænset tid« skulle gøre bestemmelsen uanvendelig.

Under alle omstændigheder må antagelsen af en sådan indskrænkende fortolkning forudsætte klare holdepunkter i forarbejderne til grundloven.

Den passage i Forfatningskommissionens bemærkninger til den tilsvarende bestemmelse i kommissionsforslagets § 20, hvortil der har været henvist i denne forbindelse, har følgende ordlyd:

»Det bemærkes, at der i Kommissionen har